

VIII. KRONIKA

2000-ųjų spalio – 2001-ųjų birželis

2000 metais spalio 11 d. Maironio literatūros muziejuje jo direktorę, poetę ir literatūros tyrinėtoją, KHF auklėtinę bei kolegę *A. Ruseckaitę* VU ir KHF bendruomenės bei Lietuvos filologijos katedros vardu sveikino *J. Jasaitis*, *R. Karmalavičius*. Buvo pabrėžtas išskirtinis jubiliatės vadovaujamos įstaigos statusas ne tik Kaune, bet ir visoje Lietuvoje, ypač išryškinti direktorės nuopelnai per pastaruosius dešimt metų, kuomet, skirtingai nuo kitų kultūrinių lituanistinių įstaigų, kurios dažnai būdavo pasimetusios, Maironio muziejus profesionaliai ir kompetentingai aktualizavo praeities, šiuolaikinės literatūros bei egzodo autorius, nesidairė į politinius pašalius, buvo vienodai dėmesingas visoms kuriančioms personoms.

2000 metais lapkričio mėn. Lietuvos kalbotyros II k. magistrantas *Robertas Kudirka* lankėsi Latvijoje, rinko medžiagą baigiamajam darbui apie latvių akustikos tyrimus. Savo išpūdžius vadina lingvistinėmis aistromis tarp Kauno ir Rygos, kur studijavo vieną semestrą. Vėl apsilankęs kaimynų sostinėje, džiaugėsi, kad:

fakulteto dėstytojai ir bibliotekininkė atpažino bei noriai pakonsultavo. Ypač naudingas buvo susitikimas su dabartiniu rimčiausiu latvių akustinės fonetikos specialistu J. Grigorjevu (jis man anksčiau dėstė akustinės fonetikos įvadą). Išvertęs ir išnaršęs fakulteto biblioteką bei nusikopijavęs reikalingus straipsnius, dieną paskyriau Latvijos nacionalinės bibliotekos šturmui. Norintiems skaityti šioje bibliotekoje bilietas išduodamas pateikus tik pasą, nesvarbu iš kokios valstybės būtum atsibeldęs. Dviejų dienų pakako teorinei medžiagai surinkti. Dalindamasis šiais išpūdžiais noriu padėkoti mokančius latvių kalbą imtis komparatyvistinių latvių – lietuvių lingvistinių ir literatūrologinių tyrimų – Rygos bibliotekose surinkti teorinę medžiagą problemų nėra.

2000 metais lapkričio 27 d. Vilniuje, knygyne *Akademinė knyga*, buvo atidaryta Lietuvos literatūros ir tautosakos instituto leidinių paroda bei pristatytos dvi naujos knygos: dr. *S. Narbuto* parengtas (vertimas iš lotynų kalbos, komentarai, įvadas) *Saliamono Risinskio* „Trumpas pasakojimas apie garsiuosius didiko Biržų Dubingių kunigaikščio Kristupo Radvilos žygius“ (LLTI, 2000) bei *Ramučio Karmalavičiaus* monografija „Kūrybos ontogenezės pajauta XIX amžiaus pabaigos lietuvių raštijoje. Problemos ekspozė“ (LLTI, 2000. ser. Naujosios literatūros studijos). Kalbėjo autoriai ir parengėjai, LLTI leidybos centro vadovas *G. Vaskelis*, knygyno direktorius *A. Mažrimas*, LLTI direktoriaus pavaduotojas mokslo reikalams prof. *A. Kalėda*, Naujosios literatūros skyriaus vadovė habil. dr. *J. Sprindytė*, redaktorius *V. Gasiliūnas*.

2000 metais gruodžio 11 – 12 d. Lietuvos filologijos katedros prof. *Olegas Poliakovas* dalyvavo Baltistikos konferencijoje Maskvoje. Apie tai informuoja *Marija Zavalova*:

Konferencijoje „Baltai senovėje ir viduramžiais: kalbos, istorija, kultūra“ dalyvavo mokslininkai iš Rusijos, Ukrainos, Lietuvos, Latvijos ir Italijos. Toks susitikimas – sena Maskvos mokslininkų baltistų svajonė – įvyko „Baltrušaičio namuose“. Visų konferencijos organizavimo reikalų ėmėsi Lietuvos ambasados Rusijoje kultūros patarėjas Juozas Budraitis, nuolat globojantis jų ryšiais su Lietuva bei Lietuvos kolegomis. Jo skatinama, prisidėjo ir Latvijos ambasada, sumokėjusi dalyviams iš Latvijos už kelionę bei pragyvenimą Maskvoje. Konferencija tapo pirmu nors formaliai dar neegzistuojančios, tačiau faktiškai Rusijoje jau veikiančios Baltistų Bendrijos renginiu. P. J. Budraičio iniciatyva įsteigta Bendrija vienija Rusijos mokslininkus, tyrinėjančius baltų kalbų, istorijos, kultūros problemas; jos tikslas – plėtoti baltistikos mokslą

Rusijoje bei bendradarbiavimą su kolegomis iš Baltijos šalių.

Ši tarpdisciplininio pobūdžio konferencija buvo skirta lietuvių istoriko Egidijaus Banionio atminimui. Tad pirmą konferencijos dieną po Lietuvos ambasadoriaus Z. Namavičiaus ir kultūros patarėjo J. Budraičio kalbų buvo prisimintas Egidijaus Banionio indėlis į istorijos mokslą. Kalbėjo artimai su juo bendravę žmonės: jo dėstytojas Maskvos istorijos archyvinio instituto profesorius S. O. Šmidtas, bendramokslė V. F. Albrecht bei bendradarbis Federalinės archyvų tarnybos vadovas V. P. Kozlovas. Visi Banionį šiltai prisiminė ir pabrėžė jo mokslinius pasiekimus bei žmogiškas savybes.

Pirmoji pranešimų dalis buvo skirta Lietuvos Metrikos ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorijai. Posėdį pranešimu „Lietuvos Metrika: jos tyrinėjimai ir publikacija Lietuvoje“ pradėjo A. Dubonis (Vilnius). A. L. Choroškievič (Maskva) savo pranešime „Naujos Lietuvos Metrikos publikacijos“ aptarė šio šaltinio tyrinėjimus Rusijoje. Z. Kiaupa (Vilnius) kalbėjo apie Lietuvos miestus vėlyvųjų viduramžių laikais, palietė labai įdomią skirtingų etninių bei kultūrinių srovių sąlyčio LDK teritorijoje problemą. Šio laikotarpio istorinių įvykių traktuotė Strykovskio veikaluose aptarė L. P. Starostina (Maskva).

Antrasis posėdis paskirtas įvairių etninių bei konfesinių grupių LDK ribose egzistavimo istorijai. D. Baronas (Vilnius) savo pranešime nagrinėjo seniausius rusų buvimo pėdsakus Vilniuje, tyrė jų vaidmenį viduramžių LDK kultūros raidoje. J. Kiaupienė (Vilnius) kalbėjo apie LDK politinės kultūros, susiformavusios daugybės etninių, konfesinių bei kalbinių grupių sąveikos pagrindus, ypatumus XVI amžiuje. Šiame pranešime prelegentė pageidavo skirti Lenkijos Karalystės ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės politinius modelius. Lenkijos ir Lietuvos politinės sąveikos procesą bei su juo susijusio etninės identifikacijos vystymosi problemą šiuo laikotarpiu pranešime „Lietuva ir Lenkija: laiko ir erdvės tarpkultūrinių santykių koordinatės“ analizavo A. V. Lipatovas (Maskva). Paskutinis posėdžio pranešimas buvo

skirtas baltarusių vietai Vilniaus literatūriniam gyvenime. J. A. Labyncevas ir L. L. Šiavinskaja (Maskva) pabrėžė ypatingą Vilniaus statusą anų laikų kultūriniame procese.

Paskutinytis pirmos dienos posėdis perkėlė klausytojus iš viduramžių į dar senesnius laikus ir buvo skirtas baltų etnografijos bei tautosakos problemoms. M. Iršenas iš Vilniaus apžvelgė baltų meną akmens amžiuje. J. Zabulytė iš Kauno analizavo archajinių vaizdinių paveldą vėlesnėse baltų meno formose – antkapių kryžiuose. Augalinė kryžių simbolika, pasak jos, atitinka Pasaulio medžio konceptą ir rodo nekrokulto liekanas baltų kultūroje. Apie dar vieno archajinio ritualo pėdsakus latvių mįslėse savo pranešime „Arklis skrandis – tavo kepurė...“: apie vieno latviško teksto interpretaciją mįslės žanro tradicijos kontekste“ kalbėjo etnografė iš Maskvos S. Ryžakova. S. Valentas iš Šiaulių atskleidė dar vieną svarbų baltų kultūros sluoksnį – epo liekanų rekonstravimą nagrinėjant baltų asmenvardžių vidinę formą. Paskutinis šios dienos pranešimas, deja, nebuvo perskaitytas, bet jis pristatytas raštu konferencijos tezių rinkinyje. Tai V. N. Toporovo straipsnis „Šiaurės rusų“ Lietuva ir jos mitologizuotas įvaizdis“, kur nagrinėjamas konceptas „Lietuva“ ir su juo susiję semantiniai ryšiai Šiaurės Rusijos liaudies mitologijoje.

Kitos dienos pranešimai lietuvių archeologinė tematiką. V. V. Sedovas informavo apie naujausius duomenis baltų etnogenezės tyrinėjimuose. E. Mugurevičs (Ryga) nagrinėjo kirvių rolę baltų mitologijoje. G. Zemitis (Ryga) analizavo religinius kuršių vaizdinius pagal X–XV amžių archeologinius radinius. A. Radinš (Ryga) aprašė latgalų šarvojimo inventorių X–XIII amžiais. G. Zabiela (Vilnius) savo pranešime kalbėjo apie viduramžių Lietuvos kultūrą remdamasis archeologijos duomenimis. M. G. Gusakovas (Maskva) papasakojo apie Prūsijos Georgenburgo pilies archeologinius atradimus bei istorinės rekonstrukcijos problemas. Jo kolega V. I. Kulakovas iš Maskvos taip pat kalbėjo apie Prūsiją – jo pranešimas buvo skirtas apeiginei senosios taurės – „kauszeles“ – reikšmei vakarų baltuose.

Antra dienos dalis paskirta lingvistikai. Pirmame lingvistiniame posėdyje buvo kalbėta apie baltų kalbų istoriją bei rašytinius paminklus. Posėdį atidarė P. U. Dini iš Pizos pranešimu „Ilijijos baltų kalbos teorija XVI amžiuje“. A. Bredaks iš Rygos atkreipė klausytojų dėmesį į latgalų kalbos statusą bei jos dialektų skiriamuosius bruožus. G. Subačius iš Vilniaus kalbėjo apie Kaliksto Kasakausio požiūrį į rašytinę lietuvių kalbą. A. Blinkena iš Rygos papasakojo apie vieną svarbų leksikografinį latvių kalbos šaltinį – Kristupo Fureckerio žodyną, kuriame sukaupta įdomi latvių leksikos medžiaga.

Du kiti pranešimai buvo skirti etimologijos tyrinėjimams. A. E. Anikinas iš Novosibirsko gilinosi į rusų „эры́зба“ etimologiją, siedamas tai su baltų kalbų faktais. A. P. Nepokupnas iš Kijevo aptarė du prūsiškus liepų miško pavadinimus ir su jais susijusias slavų bei baltų kalbų sąveikos problemas. Paskutinis pranešimas – O. Poliako (Vilnius) – buvo skirtas baltų – slavų bei indoeuropečių intonacinių sistemų santykiams.

Visi konferencijos pranešimai sukėlė daug klausimų ir įdomių diskusijų. Nors buvo pristatyta daug skirtingų mokslinių krypčių, visi klausytojai aktyviai dalyvavo aptariant ne vien savo srities pranešimus. Konferencija parodė, jog Rusijos ir Lietuvos mokslininkai pasiryžę bendradarbiauti, keistis informacija bei patirtimi. Tikimės, jog ši konferencija buvo ne paskutinė, o Maskvoje besikurianti Baltistų Bendrija, Lietuvos ambasados padedama, veiks ir toliau. Norisi nuoširdžiai padėkoti visiems konferencijos organizatoriams, visų pirma – p. Juozui Budraičiui, kurio dėka Maskvos mokslininkai atgavo viltį turėti ryšį su savo tyrinėjimų objektu – Lietuva.

2000 metais – gruodžio 15 d. Fakultete viešėjo išeivijos poetė Eglė Juodvalkė. Apie šią viešnagę informuoja N. Veličkaitė:

Tradicinis susitikimas – naujos pažintys

Matymaisi su Lietuvos rašytojų sąjungos (LRS) leidyklos vyriausioju redaktoriumi V.

Girdzijausku – sena VU KHF Lietuvių filologijos katedros tradicija. Tai puiki galimybė fakulteto bendruomenei susipažinti su naujaisiais verstinėmis bei lietuvių literatūros leidiniais. Pastariesiems, V. Girdzijausko teigimu, leidykla skiria daugiausia dėmesio. Neretai Girdzijauską į Kauną lydi ir patys naujaisių lietuviškų knygų autoriai. Šiomet, pateikęs gan plačią leidyklos naujienų apžvalgą, redaktorius auditoriją supažindino su išeivijos poete Egle Juodvalke bei jos provokuojančia knyga „Cukraus kalnas“. Tai dviejų poezijos rinkinių autorė, buvusio Europos Laisvės radijo žurnalistės, grožiniai memuarai, kuriuos, kaip ji teigia, ėmėsi rašyti, paskatinta vyro Henryk. Tegul nestebina skaitytojų tokia vardo rašyba. Knygos autorė dėl jos nemažai „kovėsi“ su Girdzijausku, kol pagaliau buvo nuspręsta, jog už knygos redakciją bei korektūrą atsakinga liks pati Juodvalkė. Abi pusės pasižadėjo gerbti kitataučių vardų ir pavardžių rašybą.

Tad įveikus redakcijos ir autorės bendravimą lydėjusią dvikovą V. Girdzijauskas „Cukraus kalną“ pristatė kaip išties reto įdomumo knygą. Įvykiai joje ima klostytis pokario metais (kuomet poetės tėvai pasitraukia iš Lietuvos) ir chronologiniu būdu tęsiasi beveik iki šių dienų. Vaikystėje susirgusi cukriniu diabetu, autorė tiesiog ignoravo savo ligą, tarsį stengėsi nuo jos pabėgti. Begalinis noras gyventi visavertiškai padėjo pažaboti ligą, nors kai ko vis dėlto teko atsisakyti... Anot Girdzijausko, vietomis taip papasakota, kad imi galvoti, jog ir pačiam būtų neblogai susirgti, idant galėtum tiek sunkumų įveikti. Na, o Eglei tų sunkumų išties nestigo...

Labai ilgai neapsisprendusi, ką norėtų studijuoti, Juodvalkė pagaliau pasirinko slavistiką Čikagos universitete, nes būtent šioje katedroje buvo dėstoma lietuvių kalba. „Dauguma studijuoja tam, kad galėtų kažko pasiekti. Aš studijavau, nes norėjau studijuoti“, – sakė Juodvalkė. Autorė daug negražybliavo apie save, o juo labiau apie savo kūrybą. „Rašyti apie savo kūrybą – tolygu keltis į padanges. Kas nori, paskaito poeziją ir iš jos nusprendžia“, – sako Juodvalkė, nereklamuojanti savo tekstų, tiesiog rašanti, o apie save kalbanti tik memuaruose „Cukraus kalnas“.

Vakarų literatūros naujienas pristatė verstinių leidinių redaktorius Saulius Repečka. Šios literatūros situacija Lietuvoje, jo požiūriu – kritinė. Prieš keletą metų knygos buvo leidžiamos trijų tūkstančių egzempliorių tiražu (kas nėra daug), tuo tarpu dabar net dviejų tūkstančių tiražas neretai užsiguli sandėliuose. Tačiau leidykla stengiasi supažindinti su kūriniais, kurių neturėti Lietuvai būtų mažžiausiai gėda. Vienas jų, greitai pasirodysiantis knygynuose, yra J. Joyse'o „Ulysses“. Kritikuojamas vertimas, tačiau, Repečkos nuomone, geriau turėti netobulą, negu neturėti jokių. Nepaisant to, jog leidžiamos išties rimti, pasaulyje pripažinti, autorių knygos, leidykla neskuba jų viršelių puošti serijų pavadinimais, nes dažnai sunku „įterpti“ kūrinių į konkrečios serijos rėmus. Antra vertus, po prestižiniu pavadinimu gali atsirasti menkos vertės knyga, kuriai tiesiog atsirado pinigų. Taip formuotųsi prastas skaitytojų skonis. Repečka, remdamasis I. Bachman „Malina“, A. Burgess „Prisukamu apelsinu“ ir kt., perskaitė itin patrauklią bei informatyvią paskaitą apie naujienos Vakarų literatūros ieškojimus.

Susipažinę su knygų leidybos aktualijomis bei naujienomis, susitikimo dalyviai čia pat galėjo įsigyti leidinių už savikainą. O „Cukraus kalną“ – net su autografu.

Sveikiname kolegą ir džiaugiamės jo nuopelnais. Apie tai rašo Ilona Mickienė:

2000-ieji metai buvo itin dosnūs VU Kauno humanitarinio fakulteto auklėtiniui, vėliau dėstytojui, dabar VDU Letonikos centro vadovui doc. dr. Alvydui Butkui.

Birželio mėn. VDU iškilmingai buvo paminėtas Alvydo Butkaus penkiasdešimtmetis. Jubiliatą sveikino už kultūrą atsakinga Latvijos Ambasados darbuotoja E. Gavelė, VDU vadovybė, Lietuvių kalbos ir Lietuvių literatūros katedrų darbuotojai, kolegos iš VU KHF Lietuvių filologijos katedros, Lietuvos Latvių draugijos nariai, buvę studentai. VDU rūmų foje buvo surengta doc. dr. A. Butkaus darbų paroda.

Liepos 6 dieną Alvydas Butkus už veiklą Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdysje buvo

apdovanotas Lietuvos Nepriklausomybės medaliu.

Lapkričio 17d. Rygoje, Melngalvju namuose, Letonikos centro vadovui Alvydui Butkui buvo įteiktas Trijų Žvaigždžių IV laipsnio ordinas. Ordiniu doc. dr. A. Butkų pasiūlė Latvijos ambasada ir Latvijos rašytojų sąjunga, įvertinusi jo nuopelnus plečiant bendradarbiavimą tarp Lietuvos ir Latvijos valstybių. Tai pirmasis toks apdovanojimas, atkeliavęs į Kauną. Per Nepriklausomybės laikotarpį Latvijos Trijų Žvaigždžių ordinas įteiktas dar keturiems Lietuvos atstovams: dviem ambasadoriams, taip pat literatūrologams Kęstučiui Nastopkai ir Silvestriui Gaižiūnui.

2000 metais gruodžio 20 d. Lietuvių filologijos katedra surengė kalėdinį seminarą „Lietuvių literatūrologija: problemos, konsensusai, alternatyvos“. Pranešimus skaitė, diskutavo *Probleminių literatūros tyrimų ir leidybos grupės* mokslininkai: A. Radzevičius, G. Lazdynas, R. Karmalavičius, V. Norvaiša.

Tą pačią dieną Žalčio menėje vyko ir *Respectus Philologus* – 3 pristatymas – palaiminimas. Mat straipsnių autorių N. Katinienės, R. Bagdanavičiūtės, V. Norvaišos ir redaktoriaus R. Karmalavičiaus bendru sutarimu, tame numeryje itin gausu kalbotyrą, o ypač šiuolaikinį literatūros procesą „kabinančių“ probleminių publikacijų, aštrių užuominų, diskusinio kandumo.. *Probleminių literatūros tyrimų ir leidybos grupės* veikla vis labiau regima (apie tai, beje, informuojama ir *Rimos Juškevičiūtės* publikacijoje *Universitas Vilnensis* (2001 sausis)). Autorė pabrėžia naujametinį *Respectus* leidinio eretiškumą („kaip visada“...), todėl rekomenduoja: „imkiet ir skaitykiet“..., idant plistų polilogiškumas“. Gaila, alergišką santykį su šiomis kokybėmis dar kartą viešai pademonstravo vienakaulės konjunktūros bei monologiškumo politikos užsakovai, vykdytojai, gynėjai ir tęsėjai (Metai. 2001. Nr. 5 – 6).

2001 metais sausio 28 d. LLTI vyko jubiliejinė konferencija, skirta 150-osioms P. Vileišio metinėms – „Petras Vileišis ir Vilniaus

kultūrinis gyvenimas". Joje R. Karmalavičius skaitė pranešimą „Jaunojo Stasio Šilingo estetiškos nuostatos". Buvo sutelktas dėmesys ne į nesimpatiškus autoritetizmo laikus, o į simpatiškąjį būsimo politiko veiklos periodą – jaunystę, kuomet S. Šilingas į lietuvių kalbą vertė Nietzsche'ę, organizavo „Pirmąjį barą" bei užsiėmė kita intelektualine kultūrine veikla.

2001 metais sausio 23 d. Fakultete viešėjo Sankt Peterburgo Valstybinio Universiteto Filologijos fakulteto Bendrosios kalbotyros katedros dėstytojas dr. *Aleksejus Andronovas*. Tartasi dėl šio universiteto baltistikos specialybės studentų ekspedicijos Lietuvoje šią vasarą.

Su Peterburgo Valst. Universitetu pasirašyta VU KHF bendradarbiavimo sutartis.

Fakultete visą pavasario semestrą vyko renginių ciklas „Tarptautinės Vilniaus knygų mugės atgarsiai", kurį organizavo Lietuvių filologijos katedra

2001 metais vasario 1d. Žalčio menėje vyko R. Karmalavičiaus knygų: „Kūrybos ontogenezės pajauta XIX amžiaus pabaigos lietuvių raštijoje. Problemos ekspozė" (LLTI, 2000) ir „Naujovėms gimstant: lietuvių literatūra XIX – XX amžių sandūroje" (VU KHF, 2000) pristatymas. Pastarąją autorius vadino interpretaciškai nekalta, nes tai jau skelbtų tekstų rinktinė, nors džiaugėsi kitaip aktualizuotais autoriais – J. Savickiu, K. Puida. LLTI išleista monografija apie XIX amžiaus pabaigą – hermeneutinio interpretavimo pavyzdys literatūrologijoje, kur meninės transcendentijos atsiradimas Lietuvoje siejamas su *kunigiškaisiais* konceptais, aiškinamasi „teologinio intelektualizmo" (A. Mickūnas) stygiaus pasekmes lietuvių menui ir literatūrai, kurie iki šiol žmogui atsukę nugarą, todėl neįdomūs.

2001 metais vasario 2 d. Lietuvių filologijos katedros doktorantė G. Sereikiėnė skaitė pranešimą 105-osioms B. Sruogos metinėms paminėti. Renginys vyko Sruogos muziejuje.

Prelegentės įspūdžiai:

„Su saule..." – taip, anot Sruogos,

sveikindavosi aisčiai. Dar su saule vasario 2 dienos popietę Balio ir Vandos Sruogų namų muziejaus svetainėje susirinko nemažai norinčiųjų dalyvauti rašytojo 105-ųjų gimimo metinių minėjime. Maironio lietuvių literatūros muziejaus direktorė poetė Aldona Ruseckaitė, nusistebėjusi, kad dar lyg taip neseniai kultūrinė visuomenė minėjo Balio Sruogos 100-ąsias gimimo metines, gausiai moksleivijai ir Kauno inteligentams pristatė Sruogų gimines, Vandos Sruogienės drauges, rašytojo kūrybos mylėtojus ir tyrinėtojus. Elektroninius Dalios Sruogaitės sveikinimus iš JAV vakaro dalyviams perskaitė Sruogų namų direktorė Angelė Galnaitytė.

Simbolišką gaidą sambūriui uždavė Sruogos eilėraštis „Mano sieloj šiandien šventė...", kurį atliko Kauno Muzikos akademijos studentė Julija Bujanovaitė. Romantiškai paslaptینگus jaunojo Sruogos eilėraščius su susijaudinimu ir įkvėpimu skaitė aktorius Ramutis Rimeikis. Su bohemišku šarmu, nenusileisdamas Sruogos tono ir kalbos „kandumui", poetas Petras Palilionis samprotavo apie rašytojo figūros reikšmę Kauno kultūriniam gyvenimui įkuriant Menininkų namus.

Donata Linčiuvienė suteikė naujausios informacijos apie profesoriaus kūrybinio palikimo padėtį. Sruogos „Raštų" redaktorė pasakojo, kaip buvo kaupiami ir ruošiami tekstai, su kokiomis problemomis teko susidurti šio gigantiško darbo sumanytojui A. Samulioniui, ką iš Sruogos kūrybinio palikimo paveldėjo ir sugebėjo išleisti Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto darbuotojai. D. Linčiuvienė informavo, kad jau pasirodė penktasis Sruogos „Raštų" tomas, kurį sudaro dvi storos vertimų knygos, vis dar laukiančios literatūros tyrinėtojų nuosprendžio. Šiuo metu dirbama ties kritikos tekstais. Be abejo, redaktorės negalėjo nesužavėti problemiškas kritiko požiūris į anuometinę kultūros ir literatūros padėtį, jo kandžiai sąmojinga kalbos maniera. Ypač vertos dėmesio D. Linčiuvienėi pasirodė Sruogos mintys apie knygos būklę, ryškinančios ir paradoksišką šiandienos situaciją: knygų daug, norinčiųjų spausdinti dar daugiau, tačiau nėra kokybės, giluminės įžvalgos, dažnai spausdinama ne tai,

ko reikėtų intelektualiniam kultūrinės situacijos gerinimui.

Svarstymus apie Sruogos kūrybinį palikimą pratęsė VU KHF doktorantė Gabija Sereikienė, vertinusi rašytoją kaip tarpetninio, tarpkultūrinio dialogo dalyvį. Kritikoje jam buvo artima policentrinė vertybių sistema, kultūrinis polilogas, neturėjo reikšmės hierarchinis reikšmių logocentrizmas: sava – svetima, pažanga – atsilikimas, centras – periferija. Kultūrinio dialogo idėja akivaizdi ir Sruogos vertimuose: nuo „Vėdų“, antikos autorių iki amžininkų kūrybos; tai liečia ir lietuvių prozininkų bei poetų kūrybos į rusų kalbą vertimus. Tačiau skirtingų kalbų, laikotarpių bei žanrų kūrinių vertimai Sruogai buvo ne tik įvairių kultūrų dialogas – tai turėjo įtakos ir jo poezijai, kurioje jis susintetino dviejų Europos kultūrų – romanų ir slavų – elementus. Minėtinos rusų simbolistų estetikos, vokiečių ir belgų poezijos, prancūzų simbolizmo įtakos. Sruogos kūrybinis imperatyvas – archajiško tautiškumo ir moderniosios kultūros jungties meninių galimybių paieška bei jų realizacija kultūriniame poliole.

Rašytojas Bronius Jauniškis prisiminė Sruogos paskaitas, jų dalyvius ir atmosferą, profesoriaus dėstymo būdą ir įdomybes. Vakaro metu buvo apdovanoti moksleiviai, „Balio Sruogos“ viktorinos nugalėtojai. Muziejiaus direktorė A. Galnaitytė pasidžiaugė buvusi nusteibinta moksleivių gausos ir entuziazmo dalyvauti viktorinoje, ieškoti atsakymų į gana nelengvus klausimus apie Sruogos gyvenimą ir kūrybą.

2001 metais vasario 10 d. Žalčio menėje vyko Lietuvių literatūros enciklopedijos (LLTI, 2000) pristatymas. 132 leidinio autoriams atstovavo dr. D. Mitaitė ir dr. R. Karmalavičius. Jie supažindino su leidinio atsiradimo ir rengimo istorija, pasidalijo autentiškais įspūdžiais iš pirmą kartą Lietuvoje išleistos tokio tipo enciklopedijos rašymo virtuvės, drauge su renginio dalyviais labiau džiaugėsi nei peikė akivaizdžiais trūkumais pasižymintį darbą (nėra rodyklių, pernelyg akivaizdus metodologinės atspirties taškų margumas ir pan.).

2001 metais vasario 15 d. LLTI vyko 1999 – 2000 metų literatūros derliaus aptarimas. Literatūrologai J. Sprindytė, A. Kalėda, V. Kubilius, D. Striogaitė, S. Narbutas, S. Daugirdaitė, V. Šiuškė, J. Šlekys, D. Mitaitė, R. Karmalavičius kalbėjo apie dvejų metų lietuvių, taip pat verstines knygas (R. Karmalavičiaus pasisakymo pagrindu skelbiamas sraipsnis „Apie šitą šalį ir jos literatūrą“). Apskritai pastarojo metodo lietuvių autorių grožinę kūrybą jis lygino su Aistės Smilgevičiūtės pasirodymu Eurovizijoje, traktuodamas tai kaip simbolinį lietuviškųjų nesupratimų ir konfūzų atvejį laisvame rinkos / kūrybos pasaulyje.

2001 metais vasario 19 d. VDU Mažojoje saleje Lietuvių filologijos katedros asistentė Ilona Mickienė apgynė hum. m. dr. disertaciją „Telšių rajono toponimų daryba“. Savo darbe jaunoji lingvistė priėjo tokias išvadas:

1. Aptartieji Telšių rajono toponimai yra nevienalyčiai chronologiniu požiūriu. Vieni toponimai siekiantys baltų prokalbės laikus, kiti, pavyzdžiui, agronimai, drimonimai, hodonimai, yra šių dienų realijas atspindintys vardai, kartais funkcionuojantys tik keliasdešimt metų.

2. Darybos požiūriu Telšių rajono toponimijoje vyrauja dariniai. Pirminiai toponimai tesudaro vos 17%; jie kildinami iš įvairių semantinių grupių žodžių, dažniausiai iš įvairių vietų pavadinimų ir fiziografinių terminų.

3. Telšių rajono antriniai toponimai sudaryti pagal visus lietuvių kalbos daiktavardžių darybos būdus.

Daugiausia rajono toponimų sudaryta sudėjimo būdu (57%). Sudėtinių toponimų vyravimas Telšių rajono toponimų daryboje patvirtina paplitusią nuomonę apie tokio darybos būdo naujumą, nors pats darybos tipas gali būti senas. Sudėtiniai toponimai paprastai įvardija nedidelius objektus ir turi aiškia posesyvinę reikšmę. Vadinasi, tokių toponimų atsiradimo laikas gali būti ne ankstesnis kaip XIX amžiaus antroji pusė, tai yra po baudžiavos panaikinimo, plintant privačiai valstiečių nuosavybei.

Antrasis pagal darumą Telšių rajono

toponimų daryboje vartojamas būdas – priesagų vediniai (14,7%). Toponimų daryboje populiariausios posesyvinės priesagos -in-, -išk-; daugiausia vedinių su šiomis priesagomis pasidaryta iš antroponimų.

Dūriniai sudaro 7% Telšių rajono toponimų. Jie dažniausiai sudaromi iš dviejų daiktavardžių, rečiau – iš būdvardžių ir daiktavardžio. Šių dūrinių pirmasis sandas paprastai apibrėžia, paaiškina antrąjį, kuriuo dažniausiai eina fiziografinis terminas (kalnas, miškas ir pan.).

Galūnių vediniai sudaro 2,2%. Dariausia galūnė -ė.

3.5. Priešdėlių vediniai tesudaro 1,8%. Tokių toponimų daryboje vyrauja priešdėlio pavadinimai.

3.6. Mažiausiai rasta prielinksniųjų toponimų. Jie sudaro 0,1% visų rajono toponimų.

4. Aptarus oficialiųjų ir neoficialiųjų (hidronimų ir oikonimų) darybą, išryškėjo labai dideli jų poklasių darybos skirtumai. Oficialiųjų toponimų daryboje vyrauja pirminiai ir priesaginės darybos toponimai. Neoficialiųjų hidronimų ir oikonimų daryba artima kitų toponimų klasių darybai, kur vyrauja sudėjimas. Oficialiųjų toponimų daryba, kaip senesnė, nusistovėjusi, labai nutolusi nuo kitų naujesnių toponimų klasių darybos. Tai leidžia daryti prielaidas, kad toponimų darybos modelis pamažu kinta.

5. Atsižvelgiant į pamatinius žodžius, Telšių rajono toponimai pasidaryti iš apeliatyvų, toponimų bei antroponimų. Pirminiai toponimai dažniau pasidaromi iš apeliatyvų (išskyrus oficialiuosius, limnonimai, potamonimai, oikonimai yra daug senesni, savo kilme primena oikonimus); antrinių toponimų daryboje vyrauja antroponiminiai vietų vardai, kurie dažniausiai yra kilę iš vyriško asmenvardžio. Tai paaiškinama tuo, jog šiais toponimais reiškiamas posesyvumo santykis yra socialiai motyvuotas ir pagrįstas patriarchaline tradicija.

6. Tolesnis šio regiono toponimų tyrinėjimas gali būti keleriopas:

6.1. Darbe atliktą sinchroninę analizę galima panaudoti diachroniniam tyrinėjimui, papildžius medžiagą šio amžiaus pradžioje surinktais

duomenimis bei atskirų toponimų užrašymais įvairiuose šaltiniuose: bažnytinėse knygoose, spausdintuose leidiniuose.

6.2. Ištyrus kelių rajonų toponimų darybą, būtų galima aptarti Žemaitijos toponimų darybos ypatumus, išskirti šiam regionui būdingas darybos priemones, nustatyti darybos afiksų pasiskirstymą.

Iš daktaro disertacijos santraukos

2001 metais vasario. 22 d. R. Karmalavičius kalbėjo lenkų avangardisto Julian Tuwim (1894 – 1953) parodos atidaryme Maironio literatūros muziejuje, akcentavo lietuvių ir lenkų autorių lyginamųjų studijų būtinybę. Renginyje dalyvavo Lenkų instituto direktorė, Lenkijos ambasados patarėja kultūrai *Malgorzata Kasner*, taip pat literatūrologai bei muziejininkai iš Varšuvos.

2001 metais vasario mėn. Sankt Peterburgo universiteto XXIX mokslinės-metodinės konferencijos leidinyje (Sankt Peterburgo universitetas, 2000) paskelbtas Lietuvos filologijos katedros doktorantės *S. Juzelėnienės* straipsnis „Baltą spalvą reiškiančių žodžių reikšmė rinktinėje XX amžiaus lietuvių poezija“ [P. 51 – 54].

2001 metais vasario mėn. Lietuvių filologijos katedrą pasiekė Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus, taip pat Adelės ir Pauliaus Galaunių muziejaus pastangomis išleista išeivijos dailininkės ir poetės *Kristinos Montvidas Kutkus* eilėraščių knyga „Stoviu saulės šviesoje“. (2001) Įžangos autorė – Miglė Banytė. Maketavo Erikas Banys (lietuvių filologijos katedros diplomantas). Tiražas – 50 egz. Knygos prezentacijos vakare Galaunių muziejuje buvo perskaitytas *R. Karmalavičiaus* atsiliepiamas apie šios egzodo autorės poeziją:

Kristinos Montvidas Kutkus eilėraščiai – miniatiūriniai fragmentai, tačiau jais labai preciziškai eskizuojama erdvėlaikiška Gamtos, Dievo ir Meno patirtis. Minimalistinė eilėraščio sandara architektoniškai sujungia peizažo ir

likimo linijas, įdrausmina intensyvia spalvino konkretumo pajauta:

violetinis, abrikosinis ir žydras
saulėlydžio dangus
daina išsiskleidusios vaivorykštės

Išoriškai sutramdyta žodžio būitis niuansuotai sklaidžiasi dar A. Mackaus atpažintoje neornamentuotos emocijos terpėje: negyvam daržely nulauzti irisai . Tuo Kristina Montvidas Kutkus savitai praturtina išveiškiešiams Vakarams atstovaujančių moterų kūrybos tradiciją (nuo L. Šimkutės iki V. Bogutaitės). Jau neekspuonuojamas nei Tėvynės, nei tremties metafiziką iškenčęs aš; jį vaduoja archetipinė Eroso / Agapės gelmė, liudijanti nuo benamiškumo laisvą kultūros gamtovaizdžio vertikale:

arti tobulumo
skruzdėlių pėdsakai
verias per mėnulį

2001 metais vasario mėn. „Gimtosios kalbos“ žurnale (2001-ųjų vasaris) skelbiamas lietuvių filologijos katedros kalbotyros magistrantės Jurgitos Zamulskytės atsiliepiamas-recenzija apie Kauno Technologijos universitete išleistą Reginos Virvilaitės knygą „Strateginis marketingo valdymas“ (KTU, 2001). Zamulskytė pasiremia KTU mokslininkų parengtu „Aiškinamuoju įmonės vadybos terminų žodynu“, kuris marketingą siūlo keisti lietuvišku atitikmeniu rinkodara. Šį terminą autorė vartoja ir recenzijoje. Zamulskytė pabrėžia, jog, pridėdant lietuviškas galūnes prie kitų asmenvardžių, knygoje nesilaikoma jokios sistemos, o kartais galūnės apskritai dingsta. Įvairuoja inicialų rašymas. „O jau korektūros riktų ir kitų netikslumų ir norėdamos nesuminėsi, jų yra beveik kiekviename puslapyje. Pasitaiko net tokių sakinių: *Pasirodė, kad atkarpu ilgis skirtingu prekių labai skirtingi.*

Zamulskytė šią knygą vadina nekokybišku leidiniu, tai yra nekokybiška preke.

2001 metais vasario mėn. Lietuvių filologijos katedrą taip pat pasiekė Kanadoje išleistas Prano Dom. Girdžiaus (1902 – 1997)

esė rinkinys „Nuo arklų prie lyros“. Redagavo Birutė Nagienė, parengė rašytojo sūnūs Dovydas ir Klaidas, parašę taip pat ir įvadą: „Jo idėjos ir pažiūros buvo mūsų tėvų ir senelių generacijos“, – teigia sūnūs; „Apsaugok viešpatie nuo Pragiedrulių ir Marcel Prust“, – 98 puslapyje rašo pats Pranas Dom. Girdžius, savo siurrealistinėmis pažiūromis vienas originaliausių autorių lietuvių literatūroje, už kurio rinkinę esame dėkingi ir redaktorei, ir sūnams.

2001 metais kovo 9 d. Lietuvių filologijos katedros dėstytoja dr. Ilona Mickienė lankėsi Prienuose. Moksleivių surengtoje kalbos šventėje skaitė pranešimą „Žodis – kalbos kūrėjas“. Prelegentės įspūdžiai:

Kalbos šventė, skirta kalbininko Jono Kazlausko atminimui, Prienu „Žiburio“ gimnazijoje yra rengiama jau antri metai. Šventės svečiai ir dalyviai gimnazijos muziejuje išvydo įspūdingą kalbininkui žemiečiui skirtą parodą.

Šventę kompozicija „Dainava“ pradėję moksleiviai. Gimnazijos direktorius J. Padvelskis žadėjo kitais metais į konkursą pakviesti ne tik Kauno, bet ir kitų apskričių bei užsienio mokyklų moksleivius.

Šventės dalyvius sveikino Prienu miesto meras, Birštono miesto vicemeras. Po atidarymo buvo išklaudytas mano pranešimas apie lietuvių kalbą užplūdusius skolinčius iš Vakarų. Pasiūliau patiems ieškoti ir kurti pakaitalus vis labiau įsigalinčioms svetimbėms.

Po to mokiniai, mokytojai ir vertinimo komisijos nariai skirstėsi į tris auditorijas. Jose pagal temas buvo aptariamai 27 konkursui pateikti darbai iš įvairių Kauno apskrities mokyklų.

Pasibaigus diskusijoms svečiai išvyko į Nemuno kilpų regioninio parko gamtos mokyklą, o komisija ėmėsi darbų vertinimo.

Komisijos paskelbti rezultatai parodė, kad visi darbai įdomūs ir vertingi. Geriausių darbų autoriai buvo apdovanoti padėkos raštais ir piniginėmis premijomis.

Lietuvių kalbos šventė-konkursas baigėsi, o jos organizatoriai jau galvoja apie kitus konkursus, kitas šventes.

2001 metais kovo 12 d. Kauno Apskritis Viešojoje bibliotekoje gyvojo žodžio almanache „Ažuolynas“ buvo paminėtos 115-osios S. Čiurlionienės gimimo metinės. Vakare „Žvelgesys mano skęsta gelmėj“ dalyvavo rašytojos anūkė skulptorė *Dalia Palūkaitienė* (įspūdingi prisiminimai apie Čiurlionienę vokiečių okupacijos metais), aktorai *D. Kazragytė* ir kiti, taip pat teatrologė *V. Savičiūnaitė*, S. Čiurlionienės kūrybos tyrinėtojas *R. Karmalavičius*. Vakarų novatoriška dominantė – Čiurlionienės žemaitiškosios kūrybos unikalumas, kurio deramai nėra įvertinusi literatūrologija.

2001 metais kovo 15 – 16 d. *R. Karmalavičius* skaitė paskaitas Šiaulių Universitete; taip pat ten vyko *Lietuvių literatūros enciklopedijos* aptarimas-pristatymas. Renginyje dalyvavo ŠU literatūrologai ir kalbininkai: *V. Butkus*, *V. Bikulčius*, *D. Mikulėnienė*, *K. Župerka* bei miesto lituanistai. Jie išdėstė konkrečius ir dalykinius pastebėjimus (silpna teorinė leidinio pusė, vienas straipsnis prieštarauja kitam – proporcijų, atrankos principų nevienodumas etc.).

2001 metais kovo 23 d. Maironio literatūros muziejuje vyko *Lietuvių literatūros enciklopedijos* pristatymas. Dalyvavo leidinio koordinatoriai *V. Gasiliūnas*, *G. Vaškėlis*, autoriai *J. Sprindytė* (išsamiai nušvietusi objekto problemas), *D. Mitaitė*, *R. Karmalavičius*, vakarų vedėja *A. Ruseckaitė*. Apie leidinio specifiką, pobūdį, tobulesnį internetinį variantą diskutavo *D. Kajokas*, *P. Venclova*, *A. Mažrimas*, *E. Drungytė*, *I. Žekevičiūtė*. Gaila, kad mokslininkai buvo priversti klausytis „tikrųjų“ (taip patys save įvardijo) *V. Sventicko* Rašytojų organizacijos atstovų priekaiti, kam į Enciklopediją įleisti visokie „netikrieji“ Nepriklausomieji rašytojai, su kuriais „tikrieji“ čia pat auditorijos ir svečių akivaizdoje karštai bei nemaloniai suvedinėjo sąsaitas.

2001 metais kovo 23 d. Savaitraštyje 7 meno dienos regime poeto *Aido Marčėno* reakciją į literatūrologės *Eglės Klimaitės* provokaciją: tai

savotiškas rašytojo ir mokslininkės dialogas, menininko atsakymas į tyrinėtojos diagnozę apie jo, populiaraus poeto, problemą, kuri ir buvo išskleista antrame mūsų žurnalo numeryje. *E. Klimaitė*, *A. Marčėno* poeziją lyginama su *H. Radausku* ir kt., išryškino šio fenomeno savitumą bei literatūrinės savimonės komplikacijas. Tačiau, pasirodo, poetai (kaip ir...) nemėgsta būti lyginami su kuo nors, jie trokšta būti vieninteliai ir nepakartojami, net jeigu realiai tokie ir nėra.

2001 metais kovo 28 d. Žalčio menėje įvyko išsamus bakalauro pedagoginės ir filologinės (žurnalistinės) praktikos aptarimas. Pasidžiaugta rimtu lituanistų požiūriu į pedagoginio proceso, reformų karštligės purtomas mokyklos problemas ir reikalavimus lituanistams. Atsiliepiamuose pabrėžtas mūsų studentų-auklėtinių pakankamas literatūros ir kalbos išmanymas, pasidžiaugta gebėjimais organizuoti kažkada madingą, dabar įgijusių kitokių spalvų užklasinę veiklą (teko organizuoti ir Valentino dienos renginį, ir, pavyzdžiui, iškilmingą minėjimą J. Urbšiu). Šiomet, skirtingai nuo ankstesnių mokslo metų, dauguma bakalaurantų darbavosi žiniasklaidos baruose (*Kauno dienoje*, *Artumoje*, *Trimite*, *Ocho*, *XXI amžius*), leidyklose (*Šviesoje*, *Neolite*). Paragauta redaktoriaus, korektoriaus, stilisto, vertėjo duonos (kai kas paskelbė straipsnių). Pasiguosta dėl šioje sferoje akivaizdaus vadinamųjų profesionalų sustabarėjimo, dėl piktnaudžiavimo rinkos sąlygų diktuojamu bestiliu skandalingos informacijos perteikimu, lituanistinių studijų programose pasigesta disciplinos iš žurnalistikos srities. Katedra nuo kitų mokslo metų atsižvelgs į šį pageidavimą, išlaikys balansą: būsimeji mokytojai gilinsis į lietuvių kalbos ir literatūros dėstymo metodiką, o būsimejiems jauniems spaudos vilkams bus tikslinga klausyti specialaus šiuolaikinei žiniasklaidai skirto kurso.

Katedra su savo leidybine produkcija dalyvavo Tarptautinėje Vilniaus knygų mugėje, taip pat prekiaavo ir padėjo prekiauti LLTI (atsidėkodami už plotą): lituanisčių brigada (trys bakalaurantės-praktikantės ir dvi literatų klubo aktyvistės, vadovaujamos dokt. *V. Norvaišos*) sėmėsi patirties tarptautiniame Knygų turguje.

2001 metais balandžio 11 d. Feministės turi savo žurnalą, arba

apie tai, kur buvau (suinteresuotos liuanistės įspūdziai):

VU Moterų studijų centro salėje vyko žurnalo „Feminizmas, visuomenė, kultūra“ pristatymas. Šių idėjų skleidėja, vyriausioji redaktorė yra habil. dr. Aušrinė Marija Pavilionienė. Anot jos, žurnalas „atlieka kilnią misiją, padėdamas skleisti lyčių lygybės idėjas mūsų visuomenėje“. Taigi pagrindinė žurnalo mintis – populiarinti feminizmą kol kas vis dar patriarchališkai besitvarkančioje aplinkoje. Bandoma ne tik propaguoti lyčių lygybę, bet ir keisti požiūrį į moterį apskritai – kaip socialiniu (ne biologiniu) požiūriu visavertę asmenybę. Anot vyr. redaktorės, „jaunoji karta pernelyg abejinga tokios laisvės siekiams, tad naujasis žurnalas plėtos šią civilizuotą mąstyseną“. Tikimasi, kad naujasis leidinys turės skaitytojų, o ir ateities kartos aiškiau įsivaizduos, kuo alsavo XX amžiaus moterys, – samprotavo M. A. Pavilionienė.

Moterų studijų centro vadovė Dalia Marcinkevičienė informavo, jog tokio žurnalo neturi ne viena Europos šalis. Kita vertus, nuo 1992 metų gyvuojantis VU Moterų studijų centras gali pasigirti savu leidiniu kaip švenčiančiu... trečiąjį savo gimtadienį. Mat žurnalas anksčiau vadinosi kiek kitaip: „Feminizmas ir literatūra“; taigi dabar jis išplečia savo interesų lauką. Iš pavadinimo matyti, jog žurnale per feminizmo prizmę bus nagrinėjamos ir moterų, ir apskritai visuomenės bei kultūros problemos.

Pasak A. M. Pavilionienės, žurnalui „pats laikas tapti prestižiniu“, nes juk „leidinys išties solidus“, publikuojami argumentuoti straipsniai, remiamasi statistika, naudojamosi užsienyje bei Lietuvoje atliktais tyrimais. Užsiminta, jog būtų tikslinga skelbti publikacijų anglų kalba. „Moterų centro laukia dideli darbai. Dideles viltis dedu į UNESCO, kur dirbs moterys su savo projektais, aktualizuos lyčių lygybę, kurios taip trūksta Lietuvoje“, – optimistiškai apibendrinu M. A. Pavilionienė.

Leidinio pristatyme taip pat dalyvavo ir

žurnalą aptarė straipsnių autorės: S. Daugirdaitė, M. Jankauskaitė ir kt. Nors auditorija nebuvo gausi, tačiau rengėjai liko patenkinti šia kuklia sueiga, o dalyvavusieji – patirtais įspūdziais.

Wilma Arlauskaitė

2001 metais balandžio 25 d. Fakultete buvo apginta Lietuvių filologijos katedros doktorantės Daivos Deltuvienės hum. m. dr. disertacija „Mažosios Lietuvos oikonomai (XIV – XVIII amžius)“. Doktorantūros komiteto nariai habil. dr. Zigmąs Zinkevičius, Jonas Palionis, Vitalija Maciejauskienė, doc. Juozas Jasaitis, pirmininkė ir darbo vadovė doc. dr. Grasilda Blažienė vieningai konstatavo, jog tai vertinga lietuvių onomastikos studija, oficialus oponentas iš Getingeno universiteto prof. Wolfgang P. Schmid pabrėžė, jog disertacijoje aptarti ir nenagrinėti 166 spausdintiniuose dokumentuose neužrašyti ir kitų mokslininkų neanalizuoti Mažosios Lietuvos oikonomai, jie dabar galės būti panaudoti tolimesniems Mažosios Lietuvos oikonomų raidos tyrimams. Kito oficialaus oponento, dr. Laimučio Bilkio, nuomone, mokslininkė išsamiai aptaria Mažosios Lietuvos oikonomus, užfiksuotus iki XVI amžiaus vidurio, taip pat išsamia analize bando nustatyti gyvenamųjų vietų vardų lietuvišką ar prūsišką kilmę. *Daivai Deltuvienei suteiktas mokslų daktaro laipsnis, disertaciją rekomenduota išleisti atskiru leidiniu.*

2001 metais gegužės 14 d. vyko Lietuvių filologijos katedros doktorantų seminaras: *Virginijus Norvaiša, Gabija Sereikienė, Giedrius Unikauskas* aptarė Literatūros mokslo žinyнус.

Žodynų vertimai yra visokeriopai skatintini. Problema, kai vertėjos kaltinamos, kad trūksta vieno ar kito termino, kad terminai dažnai netikslūs ar nepakankamai išaiškinti. Tuomet būtina nuspręsti, ar turime knygos vertimą, ar keleto darbų kompiliaciją. Manychiau, kad knygos vertimas vertėją įstato į tam tikrus rėmus, jis negali iki begalybės aiškinti ar pildyti, jei to nėra originale.

Kitas dalykas: jei verčiame amerikiečių autorias knyga, negalime jai pridėti prancūziškos tradicijos ar, sakykime, formalistinių teorijų.

Gausūs riktai, įvairios teoretikų nuomonės sąlygoja komentarų išleidimo būtinybę, kurie, beje, privalėtų būti daug didesni kiekybės prasme. Tada studentas galbūt pradėtų mąstyti, regėdamas keletą pozicijų. Juk dabar daugumai studentų tai, kas parašyta, jau nerefelektuojama, lyg šventa karvė. Taip neturėtų būti. Retas mąsto problemiška, retas ieško atsakymų įvairovės.

Gausybė termininių komentarų tiesiog provokuoja būtinybę Lietuvoje turėti savą žodyną su keliais požiūrio taškais ar bent nuorodomis į vieną ar kitą literatūrologinę tradiciją.

Verčiant žodyną, tiesiog būtina vertėjo pratarmė, aiškinanti žodyno specifika, vertėjo pasirinkimo (tradicijos, mokyklų, terminų, vertimo būdo ir pan.) motyvus. Būtina bibliografija ir indeksas. Juk žodyno paskirtis yra supažindinti, duoti informacijos, nuorodu, tad jis ir turi būti kuo labiau tam pritaikytas.

Yra gausybė svetimkalbių žinytų, žodynų – lietuviškajam tikrai būtų iš ko imti informaciją, – pavyzdžiui, kodėl pamiršti rusakalbiai? Šalia termino originalo, derėtų nurodyti vertinį, savą lietuvišką atitikmenį (jeigu įmanoma išversti), arba palikti sulietuvinatą tarptautinį terminą. Be abejo, lietuviškus atitikmenis reikia kuo intensyviau jaukintis. Kita vertus, gerai mokantis užsienio kalbą supranta, kad originalo ir lietuviško atitikmens semantinė potencija dažnai skirtinga. Manyciau, kad kol kas kaip žodyno privalumas turėtų būti paliekami dubletai. Laikas atsijos. Sunkiai išverčiamus terminus būtina versti keliais žodžiais, kad taptų aiškiau, arba gal nauja sąvoka semantiškai tiksliau aiškina terminą. Čia iškyla konsultacijų klausimas, vertėjo kompetencijos problema.

Reikia kuo daugiau panašaus pobūdžio įvairių literatūrologinių tradicijų žinytų, taip pat chrestomatijų ar antologijų, kad būtų pasirinkimas – tada gerėtų ir vertimo kokybė. Geriau, kad žinytus verstų ne vienas žmogus, galbūt keletas, galbūt kolektyvas – juk kuo daugiau galvų, tuo objektyvesnis atsakymas.

Redaktorius taip pat turėtų būti ne vienas. Žmogus, dirbantis su, tarkim, literatūrologiniu žinytu, turi puikiai išmanyti kalbą, iš kurios verčia, būti tos srities specialistas. Negalima literatūrologinių dalykų atiduoti vien į kalbininkų rankas, nes jie dažniausiai dirba kalkiniais metodais, žiūrėdami vien į žodį ir sakinį, palikdami kažkur prasmę ir vartojimo tradiciją.

Nesuvokiamas leidyklos nesiskaitymas su vertėjomis ir redaktoriais. Tai įrodo, jog mokslo dalykus turi leisti nekomercinės leidyklos. Turime puikią Rašytojų sąjungos leidyklą, jos kokybinė atranka nekvestionuojama; nejaugi ji negalėtų leisti tokių žinytų? o kur dar Vilniaus universiteto leidykla? Ką veikia Literatūros teorijos katedra, kurios pagrindinė veikla turėtų būti nukreipta būtent šia kryptimi – duoti akademinėi visuomenei panašių žinytų ir žodynų? Kodėl pagaliau diskusiją organizavo Lietuvių literatūros, o ne Teorijos katedra? Taigi kyla labai daug kodėl?

Pastaraisiais metais išversti darbai – atsitiktiniai. Reikia, kad lietuvių literatūros teoretikai ir praktikai susiburtų, suformuotų strateginį planą, surašydami, ko šiandien mums reikia. Tada, pasitelkus būrius magistrantų ir doktorantų, beliktų tik kibti į darbą.

Gabija Sereikienė

2001 metais balandžio 29 d. lituanistams buvo pristatyta antroji LLTI leidžiamos serijos *Colloquia* knyga „Ignas Šeinius:prozininkas, dramaturgas, politikas“ (LLTI, 2001). Sudarytojas *Ramutis Karmalavičius* pasidžiaugė kai kuriais naujais požiūriais į rašytoją impresionistą, apgailestavo, kad ir konferencijoje, ir leidinyje nėra aptartos I. Šeinius pažiūros į kalbą (jos amžiaus pradžios kontekste simptomiškos ir labai įdomios).

2001 metais gegužės 3 d. Maironio muziejuje jubiliejiniame *V. Sirijos Giros* vakare *Ramutis Karmalavičius* kalbėjo apie rašytojo nuopelnus lietuvių literatūrai, kinui, apskritai kultūrai, ypač pabrėždamas išskirtinę debiutinio rinkinio „Golas į ateitį“ (1931) reikšmę XX amžiaus pirmosios pusės lietuvių poezijai.

2001 metais gegužės 11–12 d. Tarpdisciplininėje konferencijoje „Kanonai lietuvių kultūroje“, kurią organizavo Šiaulių universiteto lietuvių literatūros katedra, *Ramutis Karmalavičius* ir *Virginijus Norvaiša* skaitė pranešimus: „Kokona lietuvių literatūroje“ ir „Kanonizacijos diskurso paradoksa „Lietuvių literatūros enciklopedijoje“. Konferencijos medžiaga bus paskelbta.

2001 metais gegužės 18 d. Trečio kurso lituanistė *Rima Juškevičiūtė* buvo priimta studijuoti į Atviros visuomenės kolegiją.

2001 gegužės 26 – 27 d. Palangoje vykusioje V Lietuvos aukštųjų mokyklų studentų lituanistų konferencijoje Lietuvių filologijos katedros kalbotyros magistrantė *Jurgita Zamulskytė* laimėjo I premiją už pranešimą „Netiesioginis (semantinis) sakinių sujungimas XIX amžiaus pabaigos – XX amžiaus pradžios publicistikoje“ (vadovė – dr. *V. Vasiliauskienė*). Sveikiname jaunąją lingvistę ir jos vadovę, laikome, kad tai katedros kalbininkų veiklos suintensyvėjimo pradžia.

Konferencijoje dalyvavo ir pranešimą apie *Ivoišškio* romaną „Spūdai“ skaitė III kurso studentė *Neringa Peckutė*; *Rima Juškevičiūtė* už pranešimą „Kūno problematika: identitetas ir tapatybė A. Škėmos „Izaoko“ ir *Rozita Znamenskaitė* už pranešimą „Semantiniai įvykio požymiai ir kalbinė raiška“ įvertintos paskatinamosiomis premijomis.

2001 metais birželio 2 d. *Ramutis Karmalavičius* fakulteto ir katedros vardu penkiadešimtmečio proga sveikino rašytoją ir dramaturgą *Gediminą Jankų*.

2001 metais birželio 20 d. pakeliui į Santaros Šviesos suvažiavimą Lietuvių filologijos katedroje viešėjo ir doktorantams paskaitą skaitė prof. iš JAV Ohio universiteto *Algis Mickūnas*.

2001 metais birželio 22 d. *Ramutis Karmalavičius* kalbėjo *Vydūno* atminimo vakare, jo knygos „Septyni šimtmečiai vokiečių ir lietuvių

santykių“ (Vaga, 2001) bei Tilžės miestui skirtos *Vydūno* ekspozicijos (ją parėngė muziejininė *Rima Antanaitienė*) pristatyme; jame taip pat dalyvavo habil. dr. *Vacys Bagdonavičius*, istorikas *Algirdas Matulevičius*, žurnalistas *Bernardas Aleknavičius*, *Vydūno* dramaturgijos tyrinėtoja dr. *Aušra Martišiūtė*. Vakaras virto įspūdinga *Vydūno* pagerbimo ir Mažosios Lietuvos problemų aktualizavimo švente.

2001 metais birželio 29 d. *Žalčio menėje* Lietuvių filologijos katedros vyr. asistentė *Saulė Juzelėnienė* apgynė humanitarinių mokslų daktaro disertaciją „Būdvardžių semantika ir stilistika „XX amžiaus Lietuvių poezijoje“: spalvų reikšmės būdvardžių konotacijos“ (vadovas – prof. *V. Žūlys*. Oponentai – prof. *S. Karaliūnas*, dr. *R. Petrokienė*. Darbe prieita prie šių išvadų:

1. *Semantinėje būdvardžio struktūroje skiriamas konceptualusis branduolys – kognityvinė reikšmė – ir periferija – konotacinė dalis. Ši reikšmės dalis yra neprivaloma, įvairuojanti kognityvinės reikšmės atžvilgiu, priklausanti nuo daugelio ekstralingvistinių faktorių: kultūrinių, individo patirties ir kt. ir išryškėjanti kontekste.*

2. *Žodžių semantinėje struktūroje galima aktualizuoti tam tikras semas: emociją, vaizdinę ir vertinamąją. Šios semos gali būti kognityvinėje ar konotacinėje reikšmės dalyse. Šios semos priklauso kognityvinei žodžio reikšmei tuomet, kai tai yra privalomosios, būtinosios semos, be kurių negalima apibrėžti žodžio reikšmės, o konotacinei reikšmei tuomet, kai tai tėra nebūtinai reikšmės elementai, kurie išryškėja tik tam tikrame kontekste.*

3. *Spalvų reikšmės būdvardžių konotacinių reikšmių identifikacija įmanoma tik kontekste.*

Triant minimalųjį kontekstą, tai yra A+N junginius, paaiškėjo, jog spalvų reikšmės būdvardžiai beveik nevartojami su tokiais ypatybės turėtojais, kuriems visai nebūdinga spalva (visų grupių spalvų reikšmės būdvardžių rasta vos po kelis tokius pavyzdžius). Pažymėtina, jog tokių junginių gausiau aptikta su būdvardžiu juodas.

4. Spalvų reikšmės būdvardžiai dažniausiai jungiasi su daiktavardžiais, žyminčiais daiktus, kuriems yra būdinga spalva. Tačiau aiškiai išsiskiria du atvejai: 1) ypatybės turėtojas tikrai yra tam tikros / tokios spalvos, tai yra, pavyzdžiui, baltas; 2) ypatybės turėtojas nebūtinai yra „tam tikros / tokios spalvos“, pavyzdžiui, „sniego spalvos, visai šviesus“; jis gali būti „bet kokios spalvos, kuri yra panaši į...“, pavyzdžiui, šviesi.

5. Nagrinėjant platesnį kontekstą paaiškėjo, kad kartu su spalvų reikšmės būdvardžiais kontekste dažniausiai vartojami žodžiai, priklausantys emocinių semų (semantinių komponentų) grupei (pavyzdžiui, *sopulys, skausmas, nerimas*). Taip pat vartojami žodžiai, turintys vertinamąją (pavyzdžiui, *geras, nuostabus*) ir vaizdinę (*gūdus, niūrus*) semas.

6. Kontekste su spalvų reikšmės būdvardžiais vartojami leksiniai vienetai, turintys emocinį, vaizdinį ir vertinamąjį komponentus, gali būti:

6. 1. Žodžiai, įvardijantys emocijas, būsenas, nusakantys vaizdą, vertinimo žodžiai, tai yra tokie žodžiai, kurių emocinė, vaizdinė ir vertinamoji semos yra būtinosios jų kognityvinės reikšmės semos;

6. 2. Leksiniai vienetai, kurių emocinis, vertinamasis ir vaizdinis komponentai yra konotacinės reikšmės komponentai.

7. Žodžiai, kurių jausmų, vaizdo žymėjimas, pavadinimas, vertinimas įeina į jų kognityvinės, centrinės reikšmės turinį arba į konotacinės reikšmės reikšmės struktūrą, sudaro kontekstą, kuriame išryškėja spalvų reikšmės būdvardžių emocinės, vaizdinės, vertinamosios konotacijos.

8. Spalvų reikšmės būdvardžių konotacijos išryškėja ir tuomet, kai kontekste vartojamas kontrastas. Tuomet tarp opozicijos narių susiklosto antoniminiai santykiai ir išryškinaamos potencialiosios semos. Dažniausiai tokias opozicijas nagrinėjamame kontekste sudaro būdvardžių baltas potencialioji sema „*tyras, šviesus, skaištus, šventas*“ su juodas sema „*nežinia, blogis, kažkas pikta, negera*“.

9. Pastoviosios, įsitvirtinusios kalboje konotacinės reikšmės virsta daugiareikšmiu žodžiu perkeltinėmis reikšmėmis.

10. Kai kurios spalvų reikšmės būdvardžių

konotacinių reikšmių potencialiosios semos sudaro sinonimų poras, pavyzdžiui, *mėlyna ir žalia* – „*susijęs su namais, ilgesiu*“, *pilka ir juoda* – „*susijęs su liūdesiu, melancholija*“, *balta ir juoda* – „*susijęs su mirtimi, raudonas konotacija*“, „*susijęs su krauju, nerimu, grėsmė, mirtimi, kova*“ sudaro sinonimų porą su būdvardžio juodas konotacija „*nežinia, blogis, kažkas pikta, negera*“.

Pažymėtina, jog iš visų spalvų reikšmės būdvardžių tik raudonas būdinga tai, kad šio būdvardžio konotacijos yra antonimiškos: konotacija „*susijęs su krauju, nerimu, grėsmė, mirtimi, kova*“ sudaro antonimų porą su šio būdvardžio konotacija „*susijęs su aistra, meile, grožiu, sveikata*“.

11. Spalvų reikšmės būdvardžių konotacijų analizė minimaliame A+N kontekste atskleidė tai, kad ypatybės ir jos turėtojo sąsajos nėra pats svarbiausias veiksnys, sąlygojantis spalvos būdvardžių konotacijas. Taip pat nustatyta, jog spalvų reikšmės būdvardžiai konotacine reikšme poezijoje dažniausiai vartojami su konkrečiais ypatybės turėtojais, kuriems būdinga spalva. Svarbiausias veiksnys, leidžiantis identifikuoti spalvų reikšmės būdvardžių konotacijas, yra kontekstas. Tolesnė konteksto analizė, metaforos, simbolio ir konotacinės reikšmės sąsajos bei lietuvių kalbos ir kitų kalbų būdvardžių konotacinių reikšmių lyginamoji charakteristika galėtų būti tolesnių tyrimų tikslas.

Iš daktaro disertacijos santraukos

2001 metais birželio 25 d. VU humanitarinių mokslų komitete apsvaistyta Kauno humanitarinio fakulteto lietuvių filologijos katedros atnaujinta bakalauro pagrindinių studijų programa.

Programos pobūdis ir dalinio atnaujinimo argumentai

Lietuvių filologijos katedra šia programa teikia universitetinį liuanistinį išsilavinimą, kuris grindžiamas integruota kalbos, literatūros

problemų ir kitų joms giminingų mokslų samprata, duodančia humanitarinės informacijos kaupimo, suvokimo ir tyrimo pagrindus. Programa siekiama proporcingo lingvistinių, literatūrologinių, kai kurių kultūrologinių dalykų santykio, analitinės bei mąstymo įgūdžių darnos. Nuo 2001 – 2002 metų programa nežymiai atnaujinama (dalykai blokuojami, papildomi, tikslinami) atsižvelgus į VU, KHF ir Lietuvos filologijos katedros galimybes, pakitusią gimtosios kalbos ir literatūros situaciją, funkcijas bei vietą nūdienos pasaulyje, taip pat (post)modernios minties kontekstuose. Tačiau išlaikoma klasikiniam universitetui būdinga programos sandara, disciplinų atrankos principai bei formulotės; globalizacijos procesų akivaizdoje neskubama nei absoliutinti siauros filologinės specializacijos, nei lengvabūdiškai tirpdinti jos turinį seklios kilmės eksperimentuose. Lieka klasikinė lingvistinių disciplinų ašis (pavyzdžiui, lietuvių kalbos morfologija, sintaksė ir pan.), taip pat orientacija į evoliucinį lietuviškosios kūrybos specifikos modelį (dėstoma senosios, XIX amžiaus ir kitų istorinių laikotarpių lietuvių literatūros raida). Nors šių bakalauro studijų dominantė yra filologinės disciplinos, iš esmės tai liuanistinė programa, kuri gali būti traktuojama kaip šiuolaikiškai save reflektuojantis lietuvių kultūros visumos mokslas.

Programos tikslai ir uždaviniai:

Pagrindinis programos tikslas – rengti aukštos kvalifikacijos, plataus intelektualinio akiračio bei profesinių ambicijų liuanistus, kuriems lietuvių filologo kvalifikacija leistų būti kompetentingais kalbos ir literatūros žinovais, klasikinio ir modernaus šių sričių modeliavimo specialistais bei ekspertais. Siekti, kad programa sistemaiškai pagrįstų teorines (filosofines, estetines), istorines, analitines – interpretacines tyrimo bei tarpdisciplininių studijų užduotis, suteiktų stiprius bendro humanitarinio išprusimo, baltiškiosios savimonės bei universalaus profesinio pasirengimo įgūdžius. Programa aprėpia ir lietuviškąją, ir visutinę kalbotyros bei literatūrologijos medžiagą. Jos įsisavinimui

rekomenduojama lekcijinio, seminarinio bei savarankiško rašto darbų vienvė, specialaus lavinimo dalykai, konkrečios jų metodikos bei alternatyvios praktikos (ugdoma filologinio, kūrybinio, pedagoginio pobūdžio interesai bei plėtros perspektyvos). Programos uždaviniai – parengti bakalaurus redagavimo, dėstymo, rašymo veiklai, lingvistiniam ir literatūrologiniam tekstų tyrimui, darbui liuanistinėse kultūrinėse organizacijose, pedagoginėse įstaigose, žiniasklaidoje, muziejuose, archyvuose ir kt. Orientuoti programos klausytojus kalbotyros arba literatūros studijoms magistrantūroje.

Nuo 2001 metų rudens Lietuvos kalbotyros ir Lietuvos literatūros magistrantai taip pat studijuos pagal naujas programas.

Lietuvių kalbotyra

Programos užduotys, tikslai ir strategija:

rengti aukštos kvalifikacijos filologus, kurie profesionaliai išmanytų kalbotyros teoriją, orientuotųsi kalbotyros raidos procesuose, nagrinėdami kalbos faktus, sugebėtų naudotis konkrečiomis humanitarinių mokslų metodologijomis.

Programos tikslai:

- vadovautis kompleksine kalbos ir visuomenės procesų samprata, ugdyti studentų sugebėjimą profesionaliai tirti kalbotyros reiškinius bei sąveikas;
- įsisavinti klasikinius bei modernius lingvistinės analizės metodus;
- kalbotyros kryptių žinias taikyti konkrečių kalbos faktų ir tekstų analizei;
- skatinti studentus išmanyti įvairius tarpdisciplininius dalykus;
- rengti programos klausytojus doktorantūros studijoms.

Studijų programos trukmė – dveji metai.

Studijų programa orientuojama į karjeros galimybes dirbti visose kultūrinio humanitarinio pobūdžio institucijose, taikyti kvalifikaciją pedagoginėje, mokslinėje, kūrybinėje veikloje.

Pasirinkę šią studijų programą, Jūs:

studijuosite bendruosius universitetinius, studijų krypties, specialiuosius ir laisvai pasirenkamuosius dalykus.

Bendrieji universitetinio lavinimo dalykai:

- kalbos filosofija;
- lingvokultūrologija;
- psicholingvistika.

Bendrieji studijų krypties dalykai:

- indoeuropiečių kalbos ir lietuvių kalba;
- baltų kalbų garsai, formos. Baltų istorija ir kultūra;
- kalbotyros istorija;
- XX amžiaus kalbotyra;
- lotynų kalba;
- graikų kalba.

Specialieji dalykai:

- frazeologinė stilistika;
- lietuvių kalbos istorinė fonetika;
- lietuvių kalbos istorinė morfologija;
- lietuvių kalbos istorinė sintaksė;
- senoji slavų kalba;
- lietuvių – rusų kalbų lyginamoji gramatika;
- gretinamoji lietuvių – latvių kalbų gramatika;
- lietuvių kalbos žodžių daryba;
- *spec. kursas*: filologinio teksto žanrai ir tipai;
- *spec. kursas*: pragmatika.

Programa baigiama magistro darbo gynimu, ir suteikiama filologijos magistro kvalifikacija.

Lietuvių literatūra**Programos strategija ir užduotys:**

rengti aukštos kvalifikacijos filologus, kurie profesionaliai išmanytų lietuvių literatūros raidos specifiką, nagrinėdami kūrinius sugebėtų naudotis konkrečiomis humanitarinių mokslų metodologijomis, laisvai disponuotų pasaulinės literatūros duomenimis bei teorija, intelektualinėmis kultūrinėmis meninių patirčių paradigmomis.

Programos tikslai:

- pasirengti profesionaliai tyrinėti vidinius bei išorinius lietuvių literatūros raidos kontekstus, perprasti jų kilmę ir pobūdį;
- orientuotis pasaulio klasikos ir modernizmo, Vakarų intelektualinių procesų, literatūros teorijos bei kritikos modelių įvairovėje; rinktis juos ir nekanoniškai taikyti interpretuojant kūrinius;
- telktis lyginamosios literatūrologinės analizės būdus, tarpdisciplininių studijų įdirbį, gilintis į lietuvių egzodo bei kitų, ypač neordinarių, meninių tekstų ypatybes;
- rengti programos klausytojus doktorantūros studijoms, išlaikyti dėmesį kūrybos proceso aktualijoms, estetinių idėjų dinamikai, nūdienėms lituanistikos reikmėms, meniniams iššūkiams bei alternatyvoms.

Studijų programos trukmė – dveji metai.

Studijų programa orientuojama į būsimo magistro galimybę integruotis visose humanitarinio pobūdžio institucijose, taip pat savo kvalifikacija reikštis pedagoginėje, mokslinėje, kūrybinėje veikloje.

Pasirinkę šią studijų programą, Jūs:

studijuosite bendruosius universitetinius, studijų krypties, specialiuosius ir laisvai pasirenkamuosius dalykus.

Bendrieji universitetinio lavinimo dalykai:

- kalbos filosofija;
- literatūra ir filosofija;
- modernios visuomenės kultūrinė antropologija.

Bendrieji studijų krypties dalykai:

- literatūros epochos;
- XX amžiaus literatūros teorijos ir metodai;
- romantizmo estetika ir poetika;
- Europos romano raida;
- siurrealizmas;
- postmodernizmas.

Specialieji dalykai:

- hermeneutika, fenomenologija, psichoanalizė;
- literatūros kritikos ir metodologijos seminaras;

- teologinė teksto interpretacija;
- lietuvių egzodo literatūros problemos:

poezija;

- *spec. kursas*: Tomo Venclovos tekstai;
- dramaturgijos interpretacija: *seminaras*;
- prozos interpretacija;
- lietuvių literatūros kontekstai

(komparatyvistika);

- lietuvių kitakalbė literatūra;
- Lietuvos žydų literatūra;
- Rytų Europos literatūrų dėsningumai;
- *spec. kursas*: lietuvių – lenkų literatūrų

sąlyčiai ir kontaktai;

- Vilniaus krašto lietuvių literatūra;
- marginalumo problema literatūroje ir kultūroje.

Programa baigiama magistro darbo gynimu, ir suteikiama filologijos magistro kvalifikacija.